

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadványban lévő:
 Egy évre... 10 kor.
 Helyben minden hétre:
 Egy évre... 20 kor.
 Vidékre postán szállítva:
 Egy évre... 24 kor.

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Előfizetők minden nap a hetű és
 Szombat napok kivételével
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.
 A szerkesztőség kizárólag visszadón
 vagy megrendelő nem vállalhat.
 Hirdetések és hirdetések a
 kiadóhivatalban intézendők.
 Egy soros ára 3 kor.

NAGYVÁRAD, június 8.

Adtál Uram esőt...

Ugy van, a mint tegnapi cikkünk írta: az eső a magyar politika. S Apponyi Albert gróf is megmondotta már nem egyszer, hogy a magyar önálló állami be rendezkedés nem sokat ér addig, a mig mindenünk attól függ, vajjon esik-e az eső áprilisban?

Most pedig jobban érezzük mint valaha, hogy a nemzet fenntartó magyar faj jövője évről-évre az időjárás szeszélyétől függ. Ha jól jár a felhő, jól jár a nép is; ha felleg nincs, pénz sincs.

Csak hogy ezen az állapoton egyelőre apró-cseprő kormányintézkedésekkel segíteni nem lehet; itt gyökeres változtatásra van szükség, még pedig társadalmi uton.

Vége már annak az időnek, a mikor Magyarország tisztán a búzájából megélhetett. Könnyű volt akkor: magas volt az ár, értékesebb a pénz, ha egy évben beütött a termés, a fölösleg két év kárait is bőven fedezte. De mit csináljunk ma, a mikor a buza ára lehanyatlott, külföldi piacainkat a kanadai, amerikai, indiai és orosz verseny sorba hódítja s a pénz értéke egyre kisebb lesz?

Azután régebben csak a szárazság fenyegette a búzát; ma hozzájött egyéb csapás is; a börze. A papirosbuza felér egy-egy aszálylyal s azonfelül legalább is olyan szeszélyes. Panaszkodunk az eső

hiány miatt? Ezen sem a panasz, sem semmi más nem segít; de ha a papirosbuzával szemben túl mennénk a panaszon, ma már bizonynyal hirtől sem ismernők mezőgazdaságunknak ezt a csapását. Ki lehet pusztítani a papirosbuza hőseit csakugy, mint a sáskát, mindössze akarat kell hozzá.

Mindez azonban csekélység ahhoz, a mit még tennünk kell.

Itt van egy esőszerű áldás: a beruházási javaslat. Ezt kellene arra felhasználni, hogy megindítsa a magyar társadalmat az üdvös, korszerű átalakulás utján.

Jövönk, haladásunk alapja a föld, mert a nemzet zöme ehhez a földhöz van növe. Csak a földet kell jól kihasználni s jövönk biztos.

Tekintsünk körül csak itt Biharmegyében. A vetés mindenfelé a legszomorubbát igéri. Alacsony száron apró szem, ritkás növény, fonnyadó szálak — ez az »arany kalászszaal ékes rónaság« képe mindenfelé.

De mégis van kivétel itt-ott: a zöldség, a mit a bolgárok hangyaszorgalommal gondoznak, épp olyan szép, mint a legjobb szeszélyekben. A szorgalmas konyhakertészek ez évben is beveszik rendes jövedelmüket, melyből a tetemes haszonbért játszva kifizetik, szomszédjuk, a magyar paraszt pedig üres szalmát fog csépelni, ha ugyan lesz mivel.

Miért ne térhetne át a magyar mezőgazdaság is arra, hogy legalább mellékesen a

konyhakertészetet művelje? Valamikor Magyarország messze vidékeknek éléskamarája volt. Ettől a szereptől elűtött bennünket Kanada és India. Azért veszni hagyjuk azt a kincset, melyet nekünk a magyar föld termőereje biztosít? Halálos vétek lenne! A megszaporodott népesség számára Magyarország kicsi már éléskamarának, de még mindig elég nagy veteményes kertnek és pinczének.

Bortermelés és kerti gazdaság: ez a kettő legyen a jövő magyar gazdájának legalább is a buzatermeléssel egyenrangú czélja.

Csak hogy ezt a czélt szép beszédekkel elérni nem lehet. A mi derék bulgárjaink sem annyira ankéztettek, mint inkább csatornákat ástak s a csatorna vízával, de meg a saját verejtékükkel is öntözik most napról-napra veteményeiket, melyek im daczolnak az időjárás minden szeszélyével.

Az eső szeszélyeit országszerte ki lehetett volna játszani azokkal a milliókkal, melyeket a beruházási javaslat az országra akar árasztani. Csak hogy nem annyira egy új Duna-Tisza csatornára meg a kereskedelem egyéb ábrándjaira, mint inkább egy országos csatornahálózatra kellett volna a pénzt fordítani, a mely hálózat keskeny mederben s így kevés költséggel, de sűrűn és lehetőleg sokfelé vitte volna széjjel az áldást hozó vizet. A gyakori csapást paralizálta volna egy állandó áldás.

Az áldásból azonban megint csak a

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A legszebb halál.

— A legszebb halál, — így kezdte elbeszélését az öreg Jamblin.

— Az, ha egyáltalán meg sem születünk, — szölt közbe Darvine...

— A legszebb halál, amelyet láttam — kezdte ismét türelmesen az aggastyán, emlékeim közt a legrettelesebb és egyuttal a legköltőibb. Sokáig azt hittem, hogy az a pillanat a legborzalmasabb volt, amelyet emberi fölfogás szerint a sors rendezhet; azonban az idők multával növekvő tapasztalataim megértették velem annak a pillanatnak a magasztosságát.

Az 1863. amerikai polgárháborúban történt.

Néhány kerületből összetoborzott legény volt az én parancsnoklatomra bizva: megannyi hőselkü fia, akik nyitott szemmel rohantak a golyózáporba s félelmes hírnevet szereztek az én ezredemnek. Mintegy nyolczer emberből állt a kis hadtest, de ez a szám egyre növekedett

a mindenünnen hozzánk csatlakozó önkéntesek által.

Április havában Tennessee államban portyáztunk s egy déli ezred várát akartuk meghódítani. Hetekig ott feküdtünk a sűrű dudvával berőt folytatpart mentén: addig csak apró csetepatékban volt részünk. A nagy támadáshoz hiányoztak a kellő számú ágyúink s türelmetlenül vártuk az ígért tüzérségi fölszerelés érkezését. Az ellenség hadereje gyöngébb volt a miénkénél, hanem a déliek bőségesen elváltak látva messzehordó, modern titegekkel.

Nem irom le önöknek az ilyen fegyverszünet lehorgoló hatását. Tétlenül ott beverészni heteken át a kopár réteken, rosszul étkezni, napról-napra egy késlekedő remény által kinoztatva: ez elveszi a legjobb katonának is a harcizkedvét.

* * *

A tiszteim között volt egy fiatal kansasi ember. Kapitányi rangot szerzett a hadjárat alatt s mintaképe volt a harcoló oroszlának. Gyönyörű legény volt, abból az aczélidegű és leányos mosolygású fajtából, amely az amerikai

racc tipikus jellege. Simára beretvált arca olyan volt, mint az antik hellén szobrok arca: nyugodt kifejezéssel teli, első tekintetre meleg barátságos sugárzó. Leginkább akkor csodáltam ezt az arcot, amikor tüközetben láttam. Mialatt a többi arc a golyózápor és a csatazaj fergetegében vad, állatias vonásokká torzul; az ő arca nyugodt maradt, ment minden indulatosságtól... csak a szemei ragyogtak rettentesen, fenyegetően.

Herbert Buchanan — ez volt a neve — bizonyára azok közé az emberek közé tartozik, akiket sohse fogok elfeledni és akik mindig nagy emlékeket idéznek föl bennem, ha rájuk gondolok.

Ez a fia a veszteglés hetei alatt megismerkedett a környék egyik farmerének a leányával. Mary Hanthorn pedig csakhamar érezni kezdte, hogy minő villanyozó hatása van a nőnek a katonára, akit naponta kísért a halál. Ott, szemben az ellenség ágyúival, előttünk egy a végtelenségig huzódó háború ezer veszedelmével, oly hatalmas lánggal nő a szerelem a katona lelkében, mint soha semmiféle más férfiban, bármilyen más körülmények között.

A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre

MITTEILER EDE

Nagyvárad,
Fő-utca.

(Uri Casinó-épület).
TELEFON 520.

angol divat férfiszabó-czég

Szövetek méterenként nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be.

mely angol szövetekből a legujabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít *férfi-öltönyöket*, s minden e szakba vágó ruhaneműket. — Női costümök és valódi angol SZÜVETEK nagy választékban.

kereskedelemnek jut. Beruházzák a kereskedelmet, de a föld népét ruházzák érte le. S azért a beruházási kölcsön eltérőzlését látva, méltán sóhajthat fel a gazda:

— Adtál Uram esőt, de nincs köszönet benne!
Dr. K. A.

A delegációk zárulása.

A magyar delegáció ülését tíz órakor nyitotta meg Széll Kálmán elnök. A napirend első tárgya a tengerészeti költségvetés végleges magatartása volt. Ezután elfogadták végszerkesztésben a zárszámadásokat és a megzárt tartományok budgetjét. A határozatokat közlik a birodalmi tanácsban képviselt országok bizottságával. Ezután az egyeztető, hetes albizottság jelentése következett.

München Aurél előadó: Tisztelt országos bizottság! A kiküldött hetes albizottság kötelességszerűleg megvizsgálta a határozatokat, amelyeket az osztrák országos bizottság hozott, minek folytán van szerencsém a következő jelentést előterjeszteni:

Az egyeztető hetes albizottság a mai napon tartott ülésében összehasonlítván a két országos bizottságnak, először az osztrák-magyar monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1905. évi előirányzata, másodsor a Boszniában Hercegovinában és a Lim területén lévő parancsnokságok, csapatok s intézetek 1905. évi rendkívüli hadseregi szükségletének fedezése, 3. a hadsereg 1904. és 1905. évi szükségletéhez engedélyezendő rendkívüli hitelek, 4. a hadi tengerészet 1904. és 1905. évi szükségleteihez engedélyezendő rendkívüli hitelek, 5. az 1904. évi póthitelek, 6. a külügyminisztérium 1903. évi rendkívüli szükségletéhez engedélyezett póthitelek felhasználási és elszámolási határidejének kiterjesztése, 7. a hadsereg 1900. évi rendkívüli szükségletéhez engedélyezett 1, továbbá a hadsereg 1901., illetve 1902. évi rendkívüli szükségletéhez engedélyezett néhány hitel felszámolási és elszámolási határidejének kiterjesztése, 8. a haditengerészet 1902., illetve 1903. évi rendkívüli szükségletéhez engedélyezett egy-egy, továbbá a haditengerészet 1903. évi rendkívüli szükségletéhez engedélyezett két hitel felhasználási és elszámolási határidejének kiterjesztése, 9. a haditengerészet 1903., illetve 1904. évi szükségletéhez engedélyezett egy-egy összeg rendeltetésének kibővítése, végül 10-szer a közös kiadások és bevételek 1902. évi zárszámadása tárgyában hozott határozatait, azo-

kat mindenben egyezőknek és a törvény értelmében összhangban lévőeknek találta, minél fogva a hozott határozatnak legfelsőbb jóváhagyás alá való terjesztését tisztelettel javasolja.

Elnök: Van-e valakinek észrevétele ezen jelentésre nézve? (Nincs!) Ha senkinek nincs észrevétele s ha szólni senki nem kíván, akkor ezen jelentés alapján az országos bizottság nevében konstátálom, hogy a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok bizottsága által és a magyar országos bizottság által hozott határozatok között eltérés nincs; azok mindenben összhangzóak és így arról, hogy ezen határozatok mindenben összhangzóak a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok delegációját izenet alakjában értesíteni fogjuk. A birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok delegációjától hasonló üzenetet kell kapnunk, hogy a határozatoknak teljes összhangzását konstátáljuk. E célból még egy ülés tartása válik szükségessé, amidőn ezen delegációnak ülészaka be is záratnék. Ezen ülésre ma délután egy órát vagyok bátor kitűzni, amikorra kérem az országos bizottság tisztelt tagjainak szíves megjelenését. Hogy erről a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok országos bizottságának elnökségét értesíthesük, kérem a mai ülés jegyzőkönyvének azonnal való hitelesítését.

A hitelesítés megtörténte után az ülés véget ért.

A tizenhárom-bizottság bünpöre.

— V. nap. —

A királyi ügyész vádbeszéde.

A tárgyalás megújítása után dr. **Geszty** Andor királyi ügyész a vádbeszédét mondotta el.

Igaz fájdalommal teljesítem — ugymond — ezuttal közzéadói kötelességemet, hiszen ez a menthetlen tény, mely ennek a pörnek megindítását parancsoló kötelességgé tette, nem csak a nyomában felhalmozódott, kiszámíthatatlan anyagi kárnál fogva marad szomorú nevezetességünk. En, tekintetes törvényszék nagyobb szerencsétlenségnek, végzetesebb bajaik, azt a valósággal fejvesztett anarchiát tartom, melynek lesújtó képével nemzeti társadalmunk e minden tekintetben jelentékeny rétegének erkölcsi világa döbbentett meg.

Az állami alkalmazottaknak egész nagy testülete, az államvasutak alkalmazottainak, ezrei és ezrei, kikre az állam és a nagyközön-

ség legelőtbe vágóbb anyagi érdekei bizvák fölesketett tisztviselők, közhivatalnokok, szolgálati helyeiket rutul cserbenhagyva, eskü szentségével vállalt, hivatali kötelességeiknek megtagadására ragadták magukat.

Gazdasági életünket alig érthette nagyobb csapás a vasúti forgalom megszüntetésénél. Milliókra megy a kár, amelyet okozott. Milliókra, amelyek elpusztultak s többé nem pótolhatók. Az ország a dermedtség állapotába jutott. Kikapcsolódott az eleven forgalomból. A bizalom, mely a leghatalmasabb, milliárdokat kezelő gazdasági tényezőnk, a magyar államvasutakat méltán megillette s mely legbecsesebb értéke, a külfölddel szemben pedig az országnak is életföltétele, alapjában rendült meg. Egy ország, melyet odafektettek a halálos ágyba saját fiai, tudatosan, szándékosan, a tébolyhoz közel járó könnyelműséggel elvágva a nemzetközi kapcsolatokat, melyekkel a művelt világhoz oda forrasztottuk magunkat, pellengére állítva bennünket a világ népei előtt. Ezt tették, ide sodorták a vádlottak az államvasuti alkalmazottakat. Ide sodorták pedig éppen abban a minőségükben, amelyre alapított bizodalommal létezőiket tette le kezükbe az államhatalom. Ertem ezalatt az ő közhivatalnoki minőségüket.

A vádlottak egymással összebeszélve megszüntették közhivatalnoki kötelességüket.

Ez a vádam.

A törvény értelmében a vasutasok közhivatalnokok.

Ezután hosszan foglalkozott ennek bizonyításával, magával a sztrájk fogalmával. A 13-as bizottság bujtogatta fel a vasutasokat. Potinczával szemben a vádat elejtette.

Majd így fejezte be a vádbeszédet:

Amikor egy testület, mely évtizedek óta becsülettel állotta meg helyét s a képességnek, pontosságának, odaadásának mindenkor kiváló mértékét tanúsította, a gondjaira bízott intézmény tekintélyének, megbízhatóságának, becsületének kockára tételével, a honfitársak s a haza érdekein irtóztató sebeket ütve, ily gonosz tette vállalkozott, azt hiszem, kötelességem azokra az okokra rámutatnom, melyeknek a gyászos eredményt tulajdonítom.

A vádlottak azt vitatják, — hogy tettüknek az indító oka a fizetésrendezés kérdése volt.

De minő porszem ez az érdek a hülyeségnek ahhoz a sziklaóriásához képest, a melylyel az államvasuti tisztviselők hazájuk közzgazdasági életének vérkeringését akasztották meg.

Hiszen az előző kormányok évekig voltak a hatalom birtokában, anélkül, hogy az államvasuti tisztviselő kívánságait teljesíthették volna.

És az államvasuti tisztviselők nem lázongtak és nem sztrájkoltak. A mai kormány pedig néhány hónap leforgása alatt, melyet majdnem teljesen az obstrukció emészteti föl, elhatározó tettel bizonyította, hogy szívén hordja a sorukat.

Benyújtotta a fizetésrendezésről szóló javaslatot, mely a jelenlegi helyzetnél kétségtelesen előnyösebbet czéloz.

Hiába vitatják tehát a vádlottak, nem igaz, hogy forradalmi jellegű megbontásuknak itt rejlik az oka.

En tekintetes kir. törvényszék a valódi okot a rend és fegyelem fogalmának abban az elzüllésében, sőt megvetésében látom, ami ebben a mozgalomban is orgiákat üt.

Az államvasuti tisztviselők lábball tiporva a bizalomnak s a hűségnek minden kötelékét, mely hivatali felsőbbségükhöz és a becsületükre bízott államérdekhez a hivatali eskü erejével és a közönséghez emberi tisztesség törvényei szerint is fűzte, helyzetük javítását többé nem a köztisztviselői jogok alkotmányos keretében, hanem az erőszak alkalmazásával, esküszegéssel és törvénytelenség útján akarta kiküzdöni. Megnyitották szívüket a sajtó egy részének, mely a gyalázatos vállalkozásban méltó fegyvertársul kínálkozott s mely ahelyett, hogy a forogókat csilapította s oda törekedett

Hanem amily bátor volt Herbert a csatáron, ép olyan félszeg, sőt gyáva a leánnyal szemben. Minden este ott sétáltak a tábort mellett, a fin mesélt a lánynak, a lány mohón leste a szavát, — de még egy kézzorításra sem ért össze kezük soha. En mosolyogtam ennek az idyllnek a láttára és semmi esetre sem tettem kifogást ellene, mert jól tudtam, hogy nem fogja megakadályozni a bajtársamat a kötelessége teljesítésében.

* * *

Egy este, az épen lealkonyodott nap árnyékában, ismét sétált a két szerelmes. En egy bokor mögött heverésztem úgy, hogy ők nem vettek engem észre. Hogy miről beszélgettek, azt nem volt nehéz sejtennem, mert a leány földre sötét szemekkel mosolygott és pirult, a tiszt pedig hozzá hajolva sugta azokat az édes szavakat, amelyek mindig nevelésesegek egy harmadiknak, de végtelenül jólesően visszhangoznak a szerelmes fülében.

Herbert egyszerre megállt s megállt a lány is. A tekintetük hosszan egymásba mélyedt... akkor aztán, mint egy vad indulat határában, a tiszt átkarolta a leányt és az ajkai egymáshoz forrtak...

Az ajkai egymáshoz forrtak és ugyanabban a pillanatban — *a fejük eltűnt*. Nem maradt egyéb, mint két egymást szorosan ölelő fejletlen törzs vértől elborítva.

Oly fantasztikus volt ez s még a háború borzalmisságaiban is oly iszonytató kép, hogy én a döbbenettől perczeig nem tudtam magamhoz térni. A szó szoros értelmében nem is láttam a fejek eltűnését; csak egyszerre nem voltak a törzsön, az ellenséges ágyugolyó úgy letépte onnan, mintha a szél elfújta volna. Csak akkor értettem meg a bizzar jelenséget, amikor néhány pillanattal később a dőrej hangja is hozzám ért...

* * *

Sokáig reszkedtette meg egész valómat ennek a csatajelenetnek az emléke; hanem később megértettem, hogy a két ifju, akiket ily módon fosztott meg a halál, voltaképen a legszébb halállal haltak. Fájdalmuk pillanatnyi sem volt: a szerelme édes mámorában léptek át a földi életből a megsemmisülésbe.

volna, hogy követeléseiket az állam pénzügyi helyzetével hozza összhangzásba, olajat öntött a tüzre, a szenvedélyeket hamis bírek terjesztésével, izgató szavakkal, gyűlölködő ráfogásokkal elvadítani s biztatásokkal az örvénybe kergetni igyekezett.

Igy fészkelte magát kiolthatatlanul elméjében az a meggyőződés, hogy ő kiktálhatnak, mert az ő követeléseiket — bármennyire aránytalanok is — az államnak teljesítenie kell, így hatalmasodott el az a balga hit, hogy a sztrájkban varázserővel rendelkeznek, mely előtt kormányznak és államnak egyaránt feltétlenül meg kell hajolnia, így nőtt nagyra az az irtózatos önzés, mely az állami és társadalmi rend felforgatásában, az állami tekintély lerombolásában, minden erkölcsi törvényen leketlenül keresztülgázolva, a vakmerőség paroxizmusával zsarolva követelte kielégítését.

Most előttünk hevernek az anyagi és erkölcsi javaknak romjai, melyek a vádlottak gonoszságának bélyegét viselik. Itt vannak a vádlottak is, hogy a törvény szavát meghallják. S itt állok én, a közérdek képviselője, hogy a hivatali eskü meggyalázott szentségének s az alapjaiban megsértett jogrend nevében elégtételt kérjek. Nem a bosszu érzetével, hanem a törvény tiszteletéből táplálkozó rendíthetetlen kötelesség érzettel. En tehát igazságot, igazságos ítéletet kérek. Az állam érdekéhez méltót és emberségeset.

Az ügyész vádbeszéde után dr Vázsonyi Vilmos mondta el védbeszédét. Arra az álláspontra helyezkedik, hogy védenecze nem közhivatalnok. Különbösen is a tanuvalomások nyilván ellene szólnak a vád abbéli állításának, mintha védenecze valakit is a sztrájkra bujtogatott volna. A 13-as bizottság megalakulása semmi összefüggésben nincs a sztrájkjal. A sztrájk az egész országban egyszerre tört ki minden vonalon.

Lehetetlen volt egyszerre 30 ezer vasutat felbujtani. A 13-as bizottság a sztrájk kitörésének hallatára megdöbben s elítélte azt, valószínűs szerencsétlenségnek mondta a sztrájk kitörését. De meg aztán Vörös László maga is kívánta, hogy egy bizottság alakuljon, a kivel tárgyalhasson. A bizottság megalakult, de tömegre hatni nem tudott.

A bizottság a béke érdekében fáradozott önzetlenül és nem önzésből, mint az ügyész mondja. 37 éve szolgál védenecze és ime feláldozta magát 30 ezer ember érdekében. Ez nem önzés. Ilyet csak a legnemesebb önzetlenség tehet. Mások is követelték már sorsuk jobbra fordulását, akkor nem kerestek bűnbakot, amint most tesszik minden áron. Az elnök figyelmeztetésére Vázsonyi kimagyarázza szavait, hogy Angliára célzott, ahol behozták a gabonavámot, hogy a gazdagok boldoguljanak, a szegények pedig éhen vesznek. A jogrenddel teljesen összeegyeztethetetlen, hogy 13 ember bűnhődjék ártatlanul. Kéri védenecze, Sarlay felmentését.

Szünet után dr Baracs Marczel védi Lorber József vádlottat.

A vasutas nem közhivatalnok, nem tüzemhatósági az államnak, mert állami tüzem nincs, hanem csak vasuti tüzem. A Curia hibásan döntött akkor, mikor a vasutasokat közhivatalnoknak minősíté. A hírlapokra hivatkozik, hogy a közvélemény egészen jogosnak tartja a vasutasoknak szolgálati pragmaticára irányuló kérését.

Védenecze Lorber, a bizottság megalakulásánál nem volt jelen, csak később jutott bele. A bizottságban mindig a béke létrehozásán működött, kéri tehát felmentését.

A főtárgyalást holnap folytatják.

UJDONSAGOK.

Rózsakiállítás a színházban.

Élet költözik a Szigligeti színház elhagyatott, hallgatag falai közé. Eleven, hűbajos élet, milyen a természeté, mikor hosszú álmából a tavasz

lehelletére felébred. Lomb fakad a tárgalyokon s árnyas rejtekeiben szívesen megfészkel a dalos madár. Valahány fűszál, valahány virág, mind kihajt erdőn, mezőn s az utolsó rögön is egy zsenge fűszál bókol a kikelet gyöngéd fuvalmától. Ahova ellát a szem, a megújuló természet varázsa, a színek poétikus összhangja fogadja mindenütt. Himes szárnyu lepkek, futkosó bogárkák rajzanak levélen, virágon.

E hó 12—14-én rózsakiállítás lesz a Szigligeti-színházban. E felől özv. Des Echerolles Kruspér Sándor urnó elnöklése alatt tegnap tartották meg az értekezletet a városháza bizottsági termében.

Jelen voltak: Des Echerolles Kruspér Sándorné, Sável Kálmáné, dr Radó Ignáczné, Moskovits Miksáné, Fényes Mánóné, Batig Ferenczné, dr Mártonffy Marcellné, dr Agoston Péterné, dr Bartha Jánosné, dr Mihelffy Lajosné, Hoffmann Henrikné, Hranyiczky Károlyné, Jóny századosné, Vucskics Julia, Szentlélek Lászlóné, Butyka Lajosné, dr Várnay Ferenczné, dr Kabos Béláné, Rosenthal Adolfné.

Az értekezlet a jelenlevő hölgyek közül többleket felkért az előző napi rendezés körüli közreműködésre. Elhatározta, hogy a szükséges virágállványokat és asztalkákat a Rhédey-kert felügyelőségétől szerzi be; Mezey Mihály közjegyzőt felkéri a rendezés vezetésére és a szükséges tüzeltő legénység kiküldésére.

Virágáros leányoknak a következő uri leányokat óhajtja megnyerni az értekezlet:

Aron nővérek, Adler Aranka, Andriska nővérek, Borbély Mariska, Bozóky Nóra, Bodnár nővérek, Brunner Nina, Böszörményi Tilda, Brányi Gizi és Böske, Bary Olga, Bócz Ilonka, és Ella, Böhm Adél, Csordacsics nővérek, Czveck Ilonka, Cziffra Vilma, Cserecsnyés Luiza és Ilonka, Csurgay Boriska, Csányi Gizi és Sárka, Czegléd Stephanie, Csák nővérek, Déry Erzsike, Deutch Margit, Darvassy Margit, Dús Piroška, Erdélyi Kornél, Eber Katicza, Eleméry Klárka, Fleischer Aranka, Fényes Márta, Feldmann Hermina, Ferdényi Ilonka, Farkas Etelka, Fényes Adrienne, Frenhauzer Vilma, Giraud Vilma, Gyöngyössy Erzsike, Géczy Ella, Gerő I., Hlatky Margit, Hartmann Rózsika, Hirschmann nővérek, Hirschi Mariska, Hegyessy Erzsike, Jelentsik Margit, Imrik Mária és Bella, Julier Margit, Jaks Bette, Juricskay Olga, Kornstein Edit, Kohn Ilona, Kapus Blanka, Kugler Mariska, Középegy Emma, Konrad Margit, Király Klára és Sára, Kövály Katinka, Kovács Emma, Kirschner nővérek, Kaczián Kornél, Kovács Margit, Kutka Belli, Kelepecz nővérek, Kazinczy Mariska, Kiss Anna, Lacsny Irén, Lucz Sarolta, Lázár Leona, Leipnik Irén, Lukács Irma, Lévy Margit, Miskolczy Erzsike, Miskolczy Irma, Miskolczy Lilla és Agnes, Mihályházy Margit, Mitteleir Irén, Mihelffy Rózsika, May Erzsike, Molnár Laura, Móró Ilonka, Major Miklós, Molnár Jolánka, Nadányi Margit és Ilona, Nagy Vilma, Markovits Vilma, Márkus Rózsika, Maróczy nővérek, Örley Anna, Profez Lujza, Pallay Klárka, Papp Aranka és Elza, Papp Hajnalka és Ilonka, Papp nővérek, Pevanovics Margit, Popu Luczia és Delike, Pusás Irén, Peizer Sarolta, Pozsonyi Margit, Ritók Margit, Rednik Ilona, Rimler Irén, Rozslay Margit, Rozslay Erzsike, Rutter Sarolta, Révész Erzsike, Schenker Erzsike, Serényi Vilma, Steiner Kornél, Steiner Renée, Sanka Irma, Szentiványi Ilonka, Schwarcz Juliska, Schmid Ilona, Sonnenfeld Vilma, Sebestyén Máli, Sebestyén Edith, Szabó Klára, Székely Annuska, Székely Ilona, Schwarcz Boriska, Sebessy Erzsike, Sebessy Irénke, Szentlélek Jolán, Szokolay Irén, Sztarill Ilona, Schöpflin haza, Török Olga, Tolnay Jolán, Tolczar Ilonka, Tóth Klára, Vinkler Anna, Voszka Irén, Wallner Erzsike, Weinberger Ilona, Weisz Margit, Lakatos Mária, Zigre Lucia, Zilahy Sarolta.

A kiállítás tiszta jövedelmét a városi ár-

vaház alap javára fordítják. Végül megállapítván 50 fillérben a beléptijegy árát, 10 fillérben egy rózsza árát, az értekezlet eloszlott.

TAJEKOZTATO.

Június 18. Katholikus júniális a Püspök-fürdőben.

* **A városi tisztviselők drágasági pótléka.** Nagyvárad város 2000 koronári aluli fizetéssel bíró kisebb tisztviselői és a kezelő és segédszemélyzet nagyon nyomoruságos helyzetben van s a szó szoros értelmében nyomorog az itteni óriási drágaság miatt. Még az elmúlt évben drágasági pótlékot kértek ezek a szegény emberek, de az ügyüket a városi tanács azóta huzta-halasztotta, mivel a magasabb fizetésű tisztviselők zokon vették, hogy önállóan folyamodtak a kisemberek, arra pedig nincsen a városnak pénze, hogy az összes tisztviselők és alkalmazottaknak drágasági pótlékot adjanak. Mint értesültük, most már a tanács a pénzügyi szakbizottság legközelebbi ülésén előterjeszti a régi kérelmet, de abból alig lesz valami, mert a főszámvevő nem tud kimutatni fedezetet. A főbb tisztviselők már ez évben is kaptak kisebb-nagyobb összeget jutalékok és más czimen.

* **Számunkérőszék a városnál.** Dr Bözöthy László főispán ezelőtt egy hónappal megakarta kezdeni a számunkérőszéket Nagyvárad városnál, azonban a főpénztárnál előfordult zavarok miatt a városi hivatalok vizsgálása elmaradt. Értesülésünk szerint a főispán a jövő héten kezdi meg a városnál a számunkérőszéket.

* **Zichy Mihály és a nagyváradai tárlat.** A nagyváradai műtárlat híre még az oroszok világhírű magyar festőjéhez, Zichy Mihályhoz is eljutott. Hogy miképpen, a következőkben mondjuk el: Mikor a rendező bizottság a kiállítandó képek összeszedése dolgában buzdíkodott, felajánlottak egy magántulajdon képező festményt is kiállításra a bizottságnak, mely képnek tárgya Magyarország és Erdély egyesítése s a nemzeti eszmék fejlődése 1848-ban. A képet 1848-ban festette valamely ismeretlen kéz, de teljesen bevégezni nem tudta. Gyanakodtak, hogy a képet Zichy Mihály festette. A bizottság nem fogadta el a képet kiállításra, többek között azzal is érvelvén, hátha a fontos politikai esemény megörökítését Zichytől zokon venné a pétervári udvar. Ebben a dologban Nagyváradról egy hölgy levelet irt a nagy művésznek, megtudandó, vajjon e kép az ő keze munkája-e, kapcsolatba hozva kérdését a tárlattal. A levélre az ősz festő május 18-án kelt levelében Pétervárról a következőkben válaszolt:

Szent-Pétervár, 1904. május 18.

Mélyen tisztelt Nagysád!

A nagyváradai műtárlat bizottságának gyengéd eljárását teljes mértékben elismerem. Amint Ön a kép eszméjét leírja, én nem bihetem, hogy még most se lehetne a bizottságnak kifogása a kép tárgya ellen. Tehát az ő habozásaiknak, vonakodásaiknak csak a festmény gyarlósága lehet az oka és jószívű elnézéstük nem engedi meg, hogy ezt a képet is a többi elkövetett művészi vétkeimmel én reám rovasolják.

Egyébiránt a következő adatok az én czimboráskodásomat teljesen megcáfolják. 1845-ben végeztem el tanulmányaimat Bécsben, 1846—47-ben léptem fel, mint militáns festő — 1847. nyarán már az orosz császári udvarhoz verbuváltak tizenkilencz éves koromban.

Szakadatlanul Bécsben élve és három évekig csak tanulmányaimmal foglalkozva, én nem éreztem előre — de senki sem avatott be a már forró körülményekbe. A

»Talpra Magyar« engemet már az orosz udvar szolgálatában talált. Megvallom, hogy — csalódásuk után — az orosz cs. udvar és a közönségnek is melegrésztvéte és pártolása engemet itt teljesen lebilincseltek.

Ezekből meggyőződhetett Nagysád, hogy a kérdésben levő kép se eszmélyében, se kivitelében részt nem vettem — mindkettő az anonymus művész érdeme a ki megérdemelné, hogy nevét kikutassák és az ugy is elég ritka magyar művészek sorába iktassák.

Kiváló tisztelem kifejezésével fogadja tisztelt Nagysád hazafini üdvözlőmet.

Zichy Mihály. (Nem gróf.)

*** A koronázás évfordulója.** Tegnap volt harminczét esztendeje annak, hogy a királyunkat megkoronázták. Az évfordulót kegyelettel ünnepelte meg a székesfevárosi közönsége. Az állami, városi, megyei középületek, az egyetemek, iskolák, konzulátusok és a dunai hajók lobogódiszt öltöttek. Az állami és közönségi iskolákban a tanárok s a növendékek együtt ünnepelték az évfordulót. — A budavári koronázó Mátyás-templomban délelőtt 10 órakor ünnepi mise volt, melyet dr. Nemes Antal apátplébános celebrált fényes segédlettel. Az évforduló alkalmából azokat a misemondó ruhákat használták, amelyek az 1867-iki koronázáskor voltak használatban s melyeket a király és megboldogult királynéknak ajándékoztak a templomnak. A misét a kerületi előjáróság tagjai és nagyszámu közönség hallgatta végig, míg a várbeli iskolák növendékei tanáraik vezetésével mellettek voltak jelen. — A várpalota Sz. István-templomában reggel 8 órakor tartották meg az ünnepi nagy misét. Ez alkalomból a templom összes csillárjait felgyújtották, az oltárt virágokkal díszítették fel. A templom első padsoraiban foglaltak helyet gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnagy, Könyg Károly, a kabinetiroda főnöke, báró Nagy kabinetirodai titkár, dr. Szegedy Maszák Aladár udvari titkár, Galle Antal várkapitány, a király katonai kísérete teljes díszben, a fődvármesteri hivatal és a várkapitányság tisztviselői, végül a szolgaszemélyzet. A szertartást Kanter Károly apát, udvari plébános végezte, mely alatt a templomi énekkar remek egyházi dalokat adott elő.

*** Vulkán József ünneplése.** Negyven éve, hogy Vulkán József, a városunkban közönségtiszteletnek örvendő ősz román író irodalmi téren működik és a román nyelvű »Familia« szépirodalmi lapot szerkeszti. Tisztelői ez alkalommal nagy ünnepléssel akarják emlékeztetni tenni a mai napot. Ma, csütörtökön délelőtt 9 órakor ünnepélyes isteni tisztelet lesz a gör. kath. székesegyházban. Utána díszgyűlés a Zöldfa-szálló nagytermében. Délben 1 órakor ugyanott bankettre gyűlnek össze, hogy ünnepeljék a kiváló ősz író. Este hangverseny és táncz. A jubileumra egész Nagyvárad előkelő társadalmát megbívták a rendezők.

*** Az óvó- és tankötelesek összeírása.** Nagyváradon az óvó- és tankötelesek összeírását befejezték. A nehéz munkát lelkiismeretesen teljesítették s ennek az eredménye meglátszik a tankötelesek számának emelkedéséből, ami bizonyára ismét a közönségi iskolák szaporításának szükségét vonja maga után. A városi tanács az óvó- és tankötelesek összeírását teljesítő közegek részére 1000 koronát szavazott meg.

*** Érettségi vizsgálatok a főgimnáziumban.** Folyó hó 4., 6., 7. és 8. napjain folytak le az érettségi vizsgálatok a helybeli

premontrei főgimnáziumban *Nátafalussy* Kornél kir. tan., tank. kir. főigazgató elnöke alatt. A 34 jelentkező közül jelesen érettek: Dóri Béla, Grósz Imre, Koza József és Zimányi József (4). — Jól érettek: Bozóky Ferencz, Fekete Ferencz, Ferdényi Kálmán, Fetzler József, Katz Béla, Kiss Ferencz, Kolling Arpad, Kriszta Tibor, Telegdy László, Török István (10). — Érettek: Egeli Alajos, Egry Gergely, Fogel Abraham, Frankó Sándor, Friedländer János, Porubszky Gyula, Sarkadi Dénes, Suhajda Béla, Székely Ferencz, Szunyogh Gábor, Weisz Malvin (11).

A többiek részint szeptember hóra, részint egy évre utasították vissza.

Az eredmény kihirdetése után az elnöklő főigazgató hatásos beszédben, bölcs tanácsokkal és atyai intelmekkel látta el az ifjakat, melyeket jövő életpályájukon mindig szemük előtt kell tartaniok. Az éretté nyilvánított ifjak nevében Grósz Imre meghatóan köszönte meg a főigazgató páratlan jóindulatát s a tanári kar buzgó fáradozását.

*** Felülfizetések a velencei kath. kör. javára.** A nemrég alakult várad-váralja-velencei kath. kör. vasárnap tartott tánczestélye nemcsak erkölcsileg, hanem anyagilag is kitűnően sikerült, amennyiben a tisztajövdelem 200 koronánál magasabb összeg. Felülfizettek:

Dr. Szemrecsányi Pál püspök 50 K, G. B. 10 K, Fetzler Antal kanonok 10 K, Andrássy János kanonok 10 K, Bundala Mihály kanonok 5 K, Karsch Lollion 4 K, Szmetka György 5 K, Karger Sándor 5 K, Svoy Vilmosné 2 K, Dorneyi Ferencz 2 K, Dr. V. Gy. 2 K, Dr. Horványi Géza 2 K, N. N. 1 K, Zsivánovits Antalné 3 K, Papp János 2 K, Kádár Gyula 1 K, Némethy László 1 K, Barátky N. 2 K, Zetel Gyula 1 K, B. V. 5 K, Vinkler József püspök 10 K, Gabriely Lajos 10 K, Dr. Szemethy Géza 4 K, Dr. Halász Gyula 1 K, Hegedüs Rezső 2 K, Benrád Albertné 2 K, Ováry Sándor 9 K, Simon János 1 K, Nahevajkó József 1 K, Novák József 1 K, Pálffy Béla 4 K, Milibák József 2 K, Szikora János 60 fill., Frölich János 2 K, Sztankovits János 1 K, Vicsay István 2 K, Lénárt József 2 K, Pencz János 1 K, Fábán Zsigmond 1 K, Mangra Vazul püspöki helynök 10 K, Menning Sándor 2 K, Tölczér Lajos 2 K, Firchoff N. 1 K, Kugler Albert 2 K, N. N. 8 K, Láng József 2 K.

A felülfizetésekért ez uton mond hálás köszönetet a rendezőség.

*** Tűz a Moskovics szeszgyárban.** Tűzveszedelem fenyegette tegnap délben a várad-velencei irgalmas nénik zárdáját. A déli harangszó után csakhamar félrevert harangok kongása jelezte, hogy tűz van. Néhány percz múlva már végigszáguldoztak a Kert-, Zöldfa-utczákon, a nagypiaczra át a Kolozsvári-utczá irányában a központi tűzörség kocsijai. Nyomukban pedig a kíváncsiak százai igyekeztek ki gyalog, ki kocsin a füstfelhők, felesapó lángkévek irányában. A Kolozsvári-utczán a zárda tőszomszédságában levő Moskovics Mór szeszgyárnak az utczára néző magtárépülete ekkor már lángokban állott. A benne felhalmozva levő tengeri, rozs, vigan égett. A központi tűzoltóknak s a segítségükre siető várad-velencei különítménynek derekas munkát kellett végez-

niök, hogy a tűz tovább terjedését megakadályozzák. Mert a pusztító elem kiszámíthatlan károkat okozhatott volna, ha egy elröppenő szikra a szeszgyár egyéb helyiségeibe s a közeli házakba is belekap. Így a tűzoltók csak arra fektették a főszlyt, hogy a tüzet elszigeteljék, ami a szeles idő miatt nehezen sikerült. Nagy erőfeszítéssel csak háromnegyed 2 órára tudták a tüzet lokalizálni. A magtár s a benne levő mintegy 1000 korona értékű rozs, tengeri teljesen elégett. A tűz keletkezésének oka ismeretlen.

*** Adomány az árvaháznak.** Özvegy *Harrach* Józsefné úrnő a nagyvárad-városi árvaház javára 20 koronát adományozott.

*** Czápa.** Az idén úgy látszik valósággal czápajárás van Quarneron. Még a múlt héten egy ötméteres tengeri szörnyeteg tűnt föl a közeli martinschizzi öbölben és most szonbaton a Zeng mellett levő lukovoi tinhalász tanyán láttak egy kisebbfajta czápát, amelyet el is fogtak. A hálóba került czápa alkonyatkor a tinhalok fogására elkerített helyre uszott, mire a halászok elzárták a kifelé vezető utat és kisebb hálóval a partra húzták. A czápát, amely 2 méter és 33 centiméter hosszú volt, Katnics Miklós halászbem Zengbe vitte, hogy az ottani rév-hivatalnál bejelentse a szerencsés fogás és megkapja érte a jutalmat. A tengeri szörnyeteg Zengből a »Pola« hajón Fiuméba szállították, hol az itteni rév-hivatalnál Garady Viktor, a tengerészeti akadémia természetrajzi tanára vizsgálta meg. A vizsgálatnál kitént, hogy a kifogott czápa nem a félelmetes emberevő czápához hane n az ugynevezett orros czápa családhoz tartozik. A különbség a két czápa faj között az, hogy míg az emberevő szörnyeteg foga három-szöges alakú, addig az orros czápa fogzata lándzsás és nem nő meg nagyobb három méternél. A kifogott czápa tehát a legnagyobbak közé tartozik. A jutalmat érte nem adhatták ki a halász embernek, mert a kormány csak az emberevő czápa pusztítását jutalmazza. A szerencsés fogásban csalódott halász, hogy valamiképpen mégis értékesíthesse a czápát, a halcsarnok mellett emelt bódében kiállította és pénzért mutogatja a kíváncsi közönségnek.

*** Öngyilkos cseléd.** *Tatar* Juli 19 éves debreczeni illetőségű cseléd Schriffert Mátyás nevű gazdájának Deák Ferencz-utczai lakásán tegnap zsirosszódást ivott. Súlyos sérülésével a közkórházba szállították az életunt leányzót. Allapota oly súlyos, hogy eszméletlen kívül van, s így nem volt kihallgatható.

*** Lopások.** Kecse Nagy Antal tegnapelőtt este az Uri-Bundában ivogatott s közbe 32 korona értékű zsebóráját valaki a környezetből csendesen elszállította. — Polacsek Zsigmond ékszerésznek Zöldfa-utczán levő műhelyéből tegnap déltájban egy ezüst foglalatú 5 darab briliánt kövel ékített arany gyűrűt loptak el. A gyűrű értéke 160 korona. A tetteseket a rendörség nyomozza. — A peczesszöllösi sörgyárnak az Ujvilág-kávéház udvarán levő nyílt raktárából apránként körül-belől 40 ládát loptak el. A károsult czég egyik alkalmazottja két házalonál felismerte a gyár több ellopott ládáját és a házatok — Reich és Rozeth — ellen feljelentést tett.

*** Olcsó libaszir.** *Mokány* simongorbói földmives tegnap reggel egy fazékban 8 és fél kilogramnyi libaszirt kínált eladásra a Nagypiaczterén és pedig kilóját egy koronáért. A fölötté olcsó árak gyanút keltettek *Kovács* stván rendőrben a ki *Mokányt* előállította. Mo-

Hatóságilag engedélyezett
végeladás.

Optikus- és kötszer-árak.

Más vállalat miatt üzletemet teljesen felosztatom. Az összes rak-táron levő norinbergi, rövid, díszmü és uri divatárakat gyári áron alul is eladom.

**Az üzleti berendezések eladók.
Az üzlethelyiséget is átadom.**

Singer-féle varrógépek Valódi tükörtajt pipák és szipkák. Különféle hangszerek.

Serényi M.

Szt. László-tér, »Fekete Sas« szálloda kapuja mellett

kány azzal védekezett, hogy a zsirt a Fugyivásárhelyi országton egy oláh asszonytól vette 5 koronáért. Alapos lévén, a gyanu, hogy lopott jóságot árult, Mokányt letartóztatták.

* **Szarkatermészetű cseléd.** Szabó Mari árpádi illetőségű szobaleány, ki legutóbb dr Adorján Emil ügyvédnél szolgált, egy hónappal előbb ellopott szekrénykulcs segítségével asszonyának fehérműjét és pénzét ugyancsak dézsmálgatta; tegnap azonban rajta vett és a rendőrség kezébe került. Még a délután folyamán átkísérték a járásbirósághoz.

Találtak egy csipkés szatyort apróságokkal és némi aprópénzzel, azonkívül két kis kulcsot. Atvehető a rendőrségnél.

x Tisztelettel hívjuk fel lapunk olvasóinak szíves figyelmét **Sz. KOCSIS JÁNOS** katonai, egyenruházati, férfi-szabó czég lapunk mai számában közölt hirdetésére. 606

Igazságszolgáltatás.

Hogyan szokás Henczidán?

Két süldő legény üldögeit Henczidán a korcsában és borozgatott együtt.

A hogy ott szomoruan üldögeinek, bevetődik a korcsába egy élemedett ember s közéjük telepszik. Mivel azonban a két legény kedvetlenségének oka sehogysem fért a fejébe, rájuk szólt:

— Hát nem resteltek fiatal lételekre bor mellett buslakodni?

— Vigadoznánk mi szívesen, de ha szűken adja az erszény.

— Hát aztán? — adja vissza a szót az öreg. — Amikor én legény voltam, akkor se volt pénze a fiatal embernek, mégis másképpen mulatott.

— Más idők voltak azok — felelte az egyik legényember.

— De más ám! — torkolta le őt az öreg — mert ha pénzünk nem volt, egy-egy véka buzát, mit, még tudunk keríteni. An ak az árán adtak bort is a jókedvhez.

— Aztán honnan került a véka buza? — folytatta a legény a beszédet és közelebb huzódott az öreghez.

— Hát kit innen, kit onnan, a hol leghamarabb értük. Sohse ment az lopásszámba mi nálunk.

Es az öreg ugyancsak belemelegedett a régi jó idők dicséretébe, mert észre sem vette, hogy az egyik asztaltárs távozott, vissza is jött és vigan kezdék a féllitereket rendelgetni. — Csak akkor vakarta meg a fületét, mikor másnap nyomára jött, hogy lábakelt a kamrájából egy métermázsza buzának.

A két süldő legény a vádlottak padjára került orgazdájukkal, egy henczidai vargával együtt, aki a gabont 10 koronáért beváltotta. Lopott kulccsal elkövetett lopás büntette miatt voltak vádolva. A tárgyalás nem szűkölködött mulatságos jelenségekben.

Odaszól az elnök a károsulthoz:

— Hát maga mért mondta el nekik a maga fiatalkori csinnyjeit.

— Há'szen nem gondoltam, hogy még az én buzámat kívánják meg.

De a varga se hagyta magát. Mikor az elnök kérdezte tőle, hogy védelmére mit tud felhozni, megeredt a szó a száján.

— Hát kérem, nagyságos elnök ur, nálunk már csak így szokás Henczidán. A gyerek anyját, apját lopja, az asszony az urát, a férfi meg a felesét. Attól függ, ki viseli a kalapot a háznál. Tudtam is én, hogy idegenből lopták a kínált buzát. Én bizony megvettem, mert nálunk ez így szokás Henczidán.

A törvényszék a két legényt 6—6 havi, az orgazda vargát pedig 8 napi fogházra ítélte. A vádlottak felebbezték.

TANUGY.

Kapuzárás a gimnáziumban. A nagyváradai prem. főgimnáziumban a f. isk. évben az évvégi vizsgálatokat a következő sorrendben tartják:

A) A magántanulók vizsgálatai: Junius 14-én (kedden) a magántanulók írásbeli vizsgálat, június 15-én (szerdán) a magántanulók szóbeli vizsgálat.

B) A nyilvános rendes tanulók vizsgálat: Junius 9. (csütörtök) d. u. 3—4. Francia nyelv, június 10. (péntek) d. e. 11—1. Egészségtan; d. u. 3—4. gyorsírás, június 13. (hétfő) d. e. A) III. B) VII. oszt. hittan vizsgálat, június 14. (kedd) d. e. Az I. A) III. A) oszt. hittan vizsgálat; d. u. 3—4. Műének; d. u. 4—5. Tornaverseny. Junius 16. (csütörtök) d. u. III. A) oszt. Német, történet; III. B) Német, történet; IV. oszt. Természetrajz, mennyiségtan; V. Magyar, latin, gp. irodalom. Junius 17. (péntek) I. A) Magyar, latin; VI. oszt. Latin, német, történet; VII. oszt. Természettan, mennyiségtan. Junius 18. (szombat) II. A) oszt. Természetrajz, földrajz, számtan, június 20. (hétfő) I. A) oszt. Természetrajz, földrajz, számtan; II. B) oszt. Latin, magyar; III. A) oszt. Földrajz, számtan; III. B) oszt. Magyar, latin; IV. oszt. Magyar, német; V. oszt. Természetrajz, mennyiségtan; VII. Latin, görög, történet. Junius 21. (kedd) I. B) Természetrajz, földrajz, számtan; VI. oszt. Magyar, görög, görög-pótló. Junius 23. (csütörtök) II. B) Természetrajz, földrajz, számtan; III. A) Magyar, latin; III. B) Földrajz, számtan; V. oszt. Német, görög, történet; VII. oszt. Magyar, német, görög-pótló. Junius 24. (péntek) I. B) Magyar, latin; II. A) Magyar, latin; IV. oszt. Latin, történet; VI. Természetrajz, mennyiségtan. Junius 29-én (szerda) d. e. 9 órakor: Te Deum . . .

A m. t. szülöket és tanügybarátokat ez uton hívja meg tisztelettel a vizsgálatokra és az évvégi ünnepélyre.

Az igazgatóság.

NYILTTER.

Bumbera Imre polgári- és papi szabó. Nagyvárad, új „Bazár“-épület színház oldal.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség és Főtisztelendő papság becses tudomására hozni, hogy a **legjobb divatu és legjobb minőségű** szöveteim raktáron vannak, melyekből a legjobb és legelegánsabb szabás szerinti ruhákat készítem nagybecsű megrendelőimnek.

Különösen felhívom a Főtisztelendő papság figyelmét az összes áruimra, melyet **kizárólagosan csak a Főtisztelendő papság részére** tartok. Állandóan nagy választék **reverenda czimáda** és egyházi **kvadrátusokból Rivétum** fekete és viola színben, továbbá egyedüli raktára a mai idény legszebb és legcélzzerűbb **hit, remény, szeretet övének** (cingulus), mely egyedül **csak nálam szerezhető be.**

Midőn a Főtisztelendő papság és a nagyérdemű közönség becses pártfogását kérem föl kell említenem, hogy elvem mindig a jó munka jutányos ár volt, melytől eltérni a jövőben sem fogok.

Nagybecsű megrendeléseiket kérve, maradtam kintinő úsztelelletel.

Bumbera Imre,

polgári- és papi szabó.

561

A jó munka a legjobb reklám

Ki javítja meg olyan bámulatos olcsón és pontosan az óráját, mint

Freund Benjamin.

Miért? Mert a legjobb gépekkel és munkaerőkkel van ellátva. Ékszer vagy órát csak

Freund Benjaminnál

vásárolhat legolcsóbban, miért? mert kis hásszonnal is megelégszik. Fél árban kinél kap szemüveget, hő- és lázmérőket, azt is csak

Freund Benjaminnál.

Miért mert megvett potom árért egy raktárt.

Van-e törött vagy ócska arany és ezüst eladó vagy cserébe akar.

Freund Benjaminnál

értékesítheti legjobban. Ékszer javítást hallatla olcsóért eszközöl.

Ki nem tudja, hogy hol lakik az a

Freund Benjamin,

mű-órás, ékszerész és látszerész, az figyelje meg

Nagyvárad, Fő-utca, Széchenyi-szálloda épületében.

TAVIRATOK.

A pénzügyi bizottság ülése.

Budapest, június 8. (Saját tud. táv.)

A képviselőház pénzügyi bizottsága mai ülésében általánosságban és részleteiben elfogadta az 1904. évre szóló költségvetést.

A magyar delegáció berekesztése.

Budapest, jun. 8. (Saját tud. táv.)

A magyar delegáció ma plenáris ülést tartott, melyen Széll Kálmán elnök előterjeszti az osztrák bizottság átiratát. Tudomásul vették, hogy teljesen egyezik a magyar delegáció álláspontjával. München Aurél felszólalása után Burrián közös pénzügyminiszter a király és miniszter-társai nevében megköszöni a bizottságnak, hogy a közös költségvetést megszavazta.

Tisza István válaszolt reá.

Vége az elnök szólt, kifejtve, hogy a magyar országos bizottság annak tudatában szavazta meg a költségvetést, hogy ezzel csak a monarchia érdekében cselekedett. A király magas személyére feltekintve, abban a meggyőződésben van, hogy midőn így a bizottság nem zárkózott el az idők megkívánta szükségletek fedezésétől, ő Eelsége kiváló erényei biztosítják, hogy ezáltal a magyar hazának is csak érdekében cselekedtek.

Ezzel az ülés véget ért.

Bortermelők országos gyűlése.

Budapest, június 8. (Saj. tud. táv.)

A magyar bortermelők országos bizottsága ma Zselénszky Róbert elnöklése alatt rendkívül fontos országos gyűlést tartott, melyen elfogadtak egy 4 pontból álló határozati javaslatot a külföldi borvámja felől. Együttal elhatározták, hogy memorandumot terjesztenek a képviselő-

házhoz. A gyűlésen dr Molnár Imre jogakadémiai tanár is részt vett és hatásos beszédben védte a magyar bortermelők álláspontját.

A pápa egészsége.

Róma, jun. 8. A pápa tegnap fogadta Macchi biborost, Massimo herceget s számos püspököt és főpapot. A szent atya egészségi állapota, eltekintve az utolsó forró napok előidézte gyöngeségtől, ki-elégítő.

Nagykövetünk a szultánnál.

Budapest, jun. 8. (Saját tud. táv.) A szultán május 27-én kihallgatáson fogadta az osztrák-magyar nagykövetet és kijelentette, hogy királyunkat a legnagyobb török rendjellel akarja kitüntetni. Kérdezősködött, mikor volna legalkalmasabb fogadnia a konstantinápolyi küldöttséget.

A nagykövet erre legalkalmasabb időnek június második felét jelölte meg.

A háboru.

London, június 8. A Daily Telegraph jelentései Tokióból tegnapi kelettel: A IV. hajóraj parancsnoka, aki Port-Arthur előtt végzett kutatástjáról visszatért állomáshelyére, jelentést tesz a névszerint ismeretlen, de a Giliak mintájára épült orosz ágyunaszád elsüllyedéséről. Azt is jelentik, hogy egy másik orosz ágyunaszád, mely ugyanolyan alakú volt, ugyanabban az időben a parttól mintegy mérföldnyire reptült a levegőbe.

Szabadiábra helyezett kém.

Lorient, június 8. Gordon alezredes, kit Bel Izlellben kémkedés miatt letartóztattak, ideiglenesen szabadiábra helyezték.

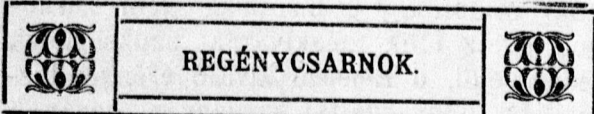
A kolera.

Konstantinápoly, június 8. A baszurai kórházban kolera ütött ki. Eddig 25 megbetegedési eset fordult elő.

A mamersi árviz.

Le-Mans, június 7. Zivatar és szakadó eső következtében a Dive folyó Maners községben kiáradt. Sok ház beszakadt. Számos ember életét veszítette. Eddig két holtestet találtak.

London, június 8. A mamersi árviznek eddig kilenc ember esett áldozatul. Több lakónak nyoma veszett. A légszuszartató felrobant. Nem tudni, hogy a robbanásnak nem-e voltak áldozatai.

ÉVA.

Irta: Sienkiewicz Henrik. 21

— Kár, hogy Magorski felől oly különös hírek vannak elterjedve. Megvallom, hogy majd megöl a kíváncsiság őt megismerni.

— Ugy! — mondja Eva közömbösen.

— Te ismered úgy-e?

— Biztosítlak, hogy közelebbi ismeretség után sokat veszít, ő hiú! Oh milyen hiú! Olyan nagy kedvem volna Evának nyelvet kinyújtani, hogy alig tudok magamon

uralkodni, de ő pajkos, violaszemeivel rám néz és szól:

— Ugy látszik, öregem, hogy elvesztette az étvágát.

Tovább nem bírtam kiállani, nyelvetem feléje nyújtottam.

Eva újból Ilonának szól:

— Oh igen, sokkal helyesebb Magorskit csodálni, mint megismerni. Ostrzynski így nevezi őt leány ész egy fodrász mezében.

Ha Ostrzynski csakugyan így nevezne, a fülét vágnám le, de tudom, hogy Eva csak pajkosságból beszélt így de most úgy találom, hogy túloz.

Szerencsére vége van a reggelinek.

A kertbe megyünk, hol dalaimat kellene előadni.

Ez nem igen tetszik nekem, sokkal inkább szeretnék, mint festő, Ilonával időzni.

De nem lehet másképen.

A gesztenyefák árnyékában leülök, melynek levelein keresztül a nap áthatol és sugarai a sima földön foltokat képeznek.

Ezen foltok reszketnek, ragyognak, eltűnnek és újra megjelennek, ahogy a szellő a leveleket megérinti. A kert igen tágas, a város zaja nem igen hat ide, miután egy szökőkút vízese által el van fedve. A forróság tikkasztó! A fák lombjaiból kihangzik a madarak csicseregése, halkán, mintha álomban csengene.

Mindeuféle mély csend.

Észrevettem, hogy nagyon szég kép fejlődött. A ker, a fák sűrű lombzatja, a nagy foltok, az egymást ölelő két szép nő és én a gesztenyefa árnyékában.

Ez mind oly varázsszal bír, mely reám, mint festőre, igen hatásos.

En szerepemhez alkalmazkodva, a legbensőbb érzéssel énekelni kezdek:

Azt mondják: szerencsés vagyok,
Amin én csak nevetek,
De éjszaka szántogatják
Arczom, a hulló könyvek.
Tönkretett szép életemet
Tengetem nyomorultán,
Oh, miért szültél engem anyám
Szerencsétlen órában.

Eva, mint színésznő, Ilona, mint Ukrajne szülőltje, el voltak ragadtatva, — mindkettő oly szép, hogy látások elbűvöl.

Ilona az énekre minden túlzott érzélgés nélkül figyel, de szemeiből meglátszik, hogy az ének valóságos élvezetet okoz neki.

Mily ellentét az Ukrajnából jövő más hölgyekkel, kik farsangkor tánczközben a tánczosait honvágyukkal untatják és kiket a táncz-idény alatt még erőszakkal sem lehetne Ukrajnába visszaszállítani.

Ilona a dalra figyel, igéző fejecskéjét a dallam rythmusa szerint mozgatja és gyakran megjegyzi: »ezt ismerem« és velem együtt énekel. En fölülmulni akarván magamat, emlékeimből összeszedtem a összes utazásaim alatt tapasztalt bölcsességeimet.

Hetmanokat, lovagokat, kozákokat, sólymokat, soniasokat, marussiasokat, sivatagokat, vízhalmozokat, stb. ilyesféleket mind-mind elbeszéltem.

Magam is csodálkozom, hogy honnan tudom mindezt!

Az idő mint álomban mulik.

Hazatérek kissé elfáradva, de nagyon lerészegedve azon gyönyörtől, melyben részem volt.

XIV.

A műteremben váratlanul Suslowskiékat és Kazia-t találom.

Meg akartak lepni.

Sem Kazia, sem az öregek nem ismertek fel. Ebből látható, hogy mily teljes volt álruhám! Kaziahoz közeledem, kezzeit megfogom, mire ő ijedten visszatántorog.

— Kazia, nem ismered meg?

Megdöbbenésére nevetnem kell.

— Hisz ez Wladek! — szólta Swiatecki.

Kazia fűrkészőleg rám néz és nevetve kiált.

— Pluj, mily csúnya öreg!

(Folyt. köv.)

Értéktőzsde

Budapest, jún 8.

Osztrák hitel	—	—	—	—	—
Magyar hitel	—	—	—	—	685.50
Allmvasut	—	—	—	—	749.50
Rimamurányi	—	—	—	—	694.
Magyar jelzalog	—	—	—	—	488.
Salgótarjáni	—	—	—	—	585.25
Waugon-kölcsön	—	—	—	—	—

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktőzsdén 1904. jún. 8-án.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	117.75
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	97.20
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	—	—	—	—	89
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	—	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	98
Italmérségi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	98.50
Horváth szlavin földtehermentesítési kötvény	—	—	—	—	2.05
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	1.61
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	—	—	—	—	98.75
Osztrák járdék papírban	—	—	—	—	98.50
Osztrák járdék aranyban	—	—	—	—	118.50
Osztrák korona járdék	—	—	—	—	99.20
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	1.52
Osztrák magyarban részvény	—	—	—	—	16.20
Magyar hitelbankrészvény	—	—	—	—	744.50
Osztrák hitelintézet részvény	—	—	—	—	63.950
Párisi vista	—	—	—	—	6.34
29 frankos arany (Napoleon'dor)	—	—	—	—	19.04
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	117.30
Londoni vista	—	—	—	—	239.40
20 márkás arany	—	—	—	—	95.10
	—	—	—	—	23.46

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Ezelőtt REISZ és PORJESZ.

Május elsejétől fogva

Szent László-ter, a holdas templom mellett.

Saját készítésű elegáns asztalos és kárpitos

BUTOROK

modern stylben, gazdag válsztékban, arany árban.

Szolid, szabott árak!

A közönség figyelmébe

Függönyök, garnitúrák, szőnyegek, madraczok és paplanok

öröklési választékban kaphatók a már

ismert olcsó és szolid árban.

Ugyszinte minden rőfös, rövidárúban és diszidolgokban igen nagy raktár.

Tisztelettel 617

Háasz Manó

Nagyvárad,

Zöldfa-utca elején.

KECSKEMÉTY ISTVÁN

ÉTTERME és SÖRCSARNOKA Nagyváradon, Lukács György-(Kőfaragó)-utca sarkán.

Kitünő teke-pálya!

Van szerencsém a n. é. közönség és igen tisztelt vendégeim becses tudomására hozni, hogy *teljesen újonnan átalakított és jól gondozott* minden kivánalmat kielégítő

teke-pályámat már megnyitottam

s azt a szórakozni vágyó közönség szíves rendelkezésére bocsátottam.

Továbbá ajánlom **magyaros konyhám, tisztán kezelt boraim** jutányos ár és pontos kiszolgálás mellett.

A n. é. közönség szíves pártfogását kérve, vagyok

743

teljes tisztelettel
KECSKEMÉTY ISTVÁN, vendéglős

Kerthelyiség megnyitás!

Tisztelettel hozom tudomására a m. t. közönségnek, hogy **nyári kerthelyiséget** **ápr. hó 8-án azaz vasárnap** egyik helybeli kitünő cigányzenekar közreműködése mellett ünnepélyesen **megnyitottam.**

Kitünő magyaros étkek, frissen csapolt márcziusi SÖR, valamint saját termésű, **tisztán kezelt HEGYI BOROK** felszolgálásáról gondoskodva van.

Előzékeny kiszolgálás!

Polgári árak!

Társas ebédek, vacsorák vagy lakomák étlap szerint vagy megállapított árak mellett elfogadtatnak. — **ABONENSEK** részére mérsékelt árszámítás.

Egyben van szerencsém a vidéki utazó közönség szíves figyelmébe ajánlani újonnan berendezett **VENDÉGSZOBÁIMAT**, melyek tisztántartására különös gondot fordítok, valamint **SZÁLLÓHELY** is jutányos ár mellett szíves rendelkezésre áll.

Meglepő eredmény!

Egyszerű kezelés! Nagy kereslet!

mutatja leginkább mennyire vált be a

LABOLIN,

mely lábizzadás ellen a legjobb szer.

Teljesen ártalmatlan, hatása még

♦ **oly idült esetben is biztos.** ♦

Ára 1 üvegnek használati utasítással és ecsettel **1 kor. 20 fillér.**

Kapható:

Berger Sándor PARFÜMERIE „SAVOLY”
illatszerárában.
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR. (SZINHÁZ-SAROK.)

Utazó kosarak és bőröndök nagy választékban.

UJ! Szerencse-Bazár! UJ!

KARDOS LIPÓT

szerencsebazárja Nagyvárad, Szt.-László-tér 1. sz.

Tisztelettel hozom a m. t. közönség szíves tudomására, miszerint **Nagyváradon, Szt. László-tér 1-ső szám alatt** (Elek József üzlete mellett) egy, a mai kornak megfelelően legmodernebbül berendezett

gyermek-játék- és diszműáru-üzletet

nyitottam, hol minden e szakba vágó cikkek úgy a kivitel, mint a **mesés olcsóságot** illetőleg versenyen felül állanak. — **Férfi-divatcikkek, turista-ingek, övek, torna- és komót-czipők, női- és férfi szalmakalapok, eső- s napernyők, harisnyák, sétabotok**, valódi **solingeni acél zsebkések** dus választékban. — **Mindennemű szobadiszekből állandóan nagy raktár.** — Egyszerű próba valamint bárkit meggyőz úgy a pontos és lelkiismeretes kiszolgálásról, mint az árak rendkívüli olcsóságáról. Szíves támogatást kérve, vagyok mély tisztelettel

KARDOS LIPÓT.

Mindennemű szobadiszek, majolika és fayence-árak.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.